

Κύριοι Ἰωάννη Βλαστέ, Ἰάκωβε Ῥώτα, καὶ Ἀλέξανδρε Κοντόσταυλε,

Εὐθὺς ἀποὺ λάβετε τὴν εἰδησιν τῆς τελευτῆς μου, παρακαλῶ νὰ ἔλθῃ εἰς ἀπὸ σᾶς, ἢ νὰ πέμψετε ἄνθρωπον τινὰ πιστὸν, νὰ παραλάβῃ ἀπὸ τὸν κύριον François Thurot, professeur au college royal de France, κατὰ τὴν εἰς χεῖρας αὐτοῦ εὐρισκομένην Γραικογαλλιστὶ γραμμένην διαθήκην μου, ὅλα μου τὰ ὑπάρχοντα.

Αὐτὰ περιέχονται εἰς τὴν βιβλιοθήκην μου, εἰς τὰς διαφόρων συγγραμμάτων ἐκδόσεις μου, εἰς φύλλα, ἢ ῥαμμένων, εὐρισκομένων εἰς κατοικίαν μου, εἰς βιβλιοπώλας, καὶ τὰ πλείοτερα εἰς μαγαζίον χωριστὸν, καὶ μέρος τι ἔξω τῶν Παρισίων, καὶ εἰς ὅ,τι ἄλλο μου κτῆμα εὐρεθῇ τὴν ἡμέραν τοῦ θανάτου μου.

Οἱ δὲ ἐμὲ πωλοῦντες βιβλιοπῶλαι εἶναι οἱ κύριοι Firmin Didot père et fils, καὶ ὁ κύριος Allais.

Τοῦ μαγαζίου τὸ κλειδίον εὐρίσκεται εἰς χεῖρας τοῦ κυρίου Φιλίππου Φουρνάρῃ, ἀπὸ τὸν ὁποῖον θέλετε παραλαβεῖν ὅσα εὐρίσκονται εἰς αὐτὸ σώματα βιβλίων τῆς ἐκδόσεώς μου εἰς φύλλα, κατὰ τὴν εὐρισκομένην εἰς τὴν κατοικίαν μου ιδιόχειρον τοῦ εἰρημένου Φιλίππου Φουρνάρῃ σημειῶσιν. Ἐξαιροῦνται ἀπὸ αὐτὰ ὅσα σώματα εὐρεθῶσι φέροντα εἰς τὴν κεφαλὴν τυπωμένον τὸ ἔννομα τῶν ἀδελφῶν Ζωσιμάδων, τὰ ὅποια πρέπει νὰ παραδοθῶσιν εἰς αὐτοὺς, καὶ οἱ Χαρακτῆρες τοῦ Θεοφράστου Ἑλληνιστὶ καὶ Γαλλιστὶ, οἱ ὁποῖοι πρέπει νὰ παραδοθῶσιν εἰς τὸν κύριον Θωμᾶν Σπανιολάκην.

Αἱ ἔξω τῶν Παρισίων σκορπισμέναι ἐκδόσεις μου εὐρίσκονται εἰς χεῖρας τῶν ἑξῆς:

Εἰς τὸν ἐν Λόνδρᾳ κύριον Ἀλέξανδρον Κοντόσταυλον, εἰς τοὺς ἐν Βιέννῃ Αὐστρίας κυρίους Ἀδελφοὺς Ῥάλλη, εἰς τὸν ἐν Μασσαλίᾳ κύριον Θεόδωρον Πρασάκην, εἰς τὸν ἐν Τεργέστη κύριον Παντολόντα Μαυρογορδάτον, εἰς τὸν ἐν Βυζαντίῳ κύριον Στέφανον Ῥαλὴν, εἰς τὸν ἐν Ἰασίῳ κύριον Πασχάλιον Βασιλείου.

Ἀπὸ τοὺς ὁποῖους μεταφέρονται ἀπὸ τῆς σήμερον εἰς ἑσᾶς τοὺς τρεῖς, διὰ νὰ φροντίζετε τὴν πώλησιν αὐτῶν καὶ συναγωγὴν τῶν χρημάτων, διὰ λογαριασμὸν τοῦ ἐν Χίῳ Γυμνασίου, καὶ νὰ τὰ παραδώσετε μετὰ τὸν θάνατόν μου, καὶ αὐτὰ καὶ ὅλα μου τὰ ἐδῶ εὐρισκόμενα λοιπὰ κτήματα εἰς τὸ εἰρημένον Γυμνάσιον, εἰς τὸ ὁποῖον ἀφένθησαν ἀπὸ τῆς πρώτης Ἀπριλίου 1816, καὶ ἀφίνονται πάλιν τὴν σήμεραν 3 Μαΐου 1825, κληρονομία μὲ τὰς ἐξῆς συνθήκας:

1. Τὸ Γυμνάσιον νὰ πληρώσῃ εἰς ἑσᾶς τοὺς τρεῖς καὶ τοὺς λοιποὺς, ὅσοι ἐσυμφωνήσετε ἀπὸ τῆς πρώτης Ἰανουαρίου τοῦ παρόντος 1825 ἔτους νὰ μὲ στέλλετε ἐτήσιαν συνεισφοράν, ὅσα ἕως τῆς τελευτῆς μου εὐρεθῇς στείλαντες εἰς ἐμέ.

2. Τὸ αὐτὸ Γυμνάσιον νὰ δίδῃ μετὰ τὴν τελευτὴν μου εἰς τὸν ἐν Σμύρῃ ἀδελφόν μου, Ἀνδρέαν Κοραῆν, φράγκα κατ' ἔτος χίλια (1000), μέχρι τῆς τελευτῆς

του· χωρὶς ἄλλην ἀναζητήσιν ἢ ἀνάκρουσιν ὁποιανδήποτε ἐκ μέρους τοῦ ἀδελφοῦ μου.

3. Τὸ αὐτὸ Γυμνάσιον νὰ δίδῃ μετὰ τὴν τελευτὴν τοῦ ἀδελφοῦ μου εἰς τὴν γυναῖκά του καὶ νύμφην μου φράγκα κατ' ἔτος πενταχόσια (500) μέχρι τῆς τελευτῆς αὐτῆς*.

ἴσον τοῦ παρόντος μετὰ τὸν θάνατόν μου παρακαλῶ νὰ στείλετε εἰς τὸν ἀδελφόν μου, παρὰ τὸν ὁποῖον συγγενῇ γνήσιον ἄλλον κἀνένα δὲν ἔχω.

Πολλά τὰ ἔτη σας!

Ἐν Παρισίοις, 3 Μαΐου, 1825.

Υπογ. ΑΔΑΜΑΝΤΙΟΣ ΚΟΡΑΗΣ.

ΑΓΓΛΑΜΕΡΙΚΑΝΟΥ ΓΝΩΜΗ ΠΕΡΙ ΤΟΥ
ΠΛΟΥΤΟΥ ΚΑΙ ΚΡΑΤΟΥΣ ΤΗΣ ΜΕΓΑΛΗΣ
ΒΡΕΤΑΝΙΑΣ.

ΑΔΥΝΑΤΟΝ νὰ πλησιάσῃς ἐξ ὁποιοῦδήποτε μέρους εἰς τὴν νῆσον τῆς Μεγάλῃς Βρετανίας, χωρὶς ἀπὸ μακρὰν νὰ κατανοήσῃς, ὅτι προσέρχεσαι εἰς χώραν μεγαλέμπορον. Ἐὰν ἐμβῇς εἰς τὸν Ἰρλανδικὸν πορθμόν, εὐρίσκεις αὐτὸν σκεπασμένον ἀπὸ καράβια παραπλοϊκά, ἀτμοκίνητα, ἐμπορικὰ υπερήφανα, καὶ ταχύπλοα λαμπρά. Ἐὰν διευθύνῃσαι πρὸς τὸν λιμένα τοῦ Πλυμούθου, βλέπεις ὡσαύτως τὸ πέλαγος κατὰλευκον ἀπὸ εὐδαιμον καὶ πολυάσχολον ἐμπόριον, τὸν δὲ λιμένα βαστάζοντα ἐπὶ τοῦ κόλπου αὐτοῦ πολλά τοῦ βασιλικοῦ ναυτικοῦ γενναῖα πλοῖα. Ἡ προχωρεῖς κατὰ τὸν Ἀγγλικὸν Πορθμόν; τὰ ὕδατα βρῶν πανταχοῦ ἀπὸ ἐμπορικὰς ἐπιχειρήσεις, τὰς μεγαλητέρας καὶ πλουσιωτέρας. Ἐμβαίνεις, τέλος, εἰς τὸν Τάμεσιν, καὶ ἀναβιβάζεσαι ὑπὸ τῆς πλημμύρας πρὸς τὸ μέγα ἐμπόριον τοῦ κόσμου· ἐκπλήττεσαι τότε βλέπων ὁποῖοι στόλοι караβίων φθάνουν καὶ ἀναχωροῦν· ἔτι δὲ μᾶλλον, ὅταν διὰ πολλὰ μίλια κάτω τοῦ Λονδίνου εὐρίσκῃσαι ἠναγκασμένους νὰ διαπερνῇς ἀναμίσσον εἰς πυκνὰ δάση καταρτίων. Χίλαιοι τοιαῦται ἀποδείξεις τοῦ πλοῦτος καὶ κράτους τῆς Μεγάλῃς Βρετανίας διεγείρουν τὸν θαυμασμόν σου, καὶ πρὶν ἀκόμη πατήσῃς ἐπάνω εἰς τοὺς αἰγιαλοὺς τῆς ἐνῶ δὲ περιέρχεσαι τὴν νῆσον, εἶναι τῶν ἀδυνάτων νὰ μὴν αἰσθανθῇς, ὅτι αὕτη εἶναι ἡ πλουσιωτάτη ἐπὶ γῆς χώρα.

Ἄς ὑποθέσωμεν λοιπὸν, ὅτι κατενοδοῦσαι εἰς Λισέρπαλον. Φυσικὰ λαμβάνεις τὴν πρώτην εὐκαιρίαν νὰ ἴδῃς πᾶν ὅ,τι περιέχει ἀξιοθέατον ἢ εὐδαίμων αὕτη πόλις. Κυττάξεις τὰς δημοσίους οἰκοδομὰς,—τὰς μακρὰς σειρὰς ὑψηλῶν ἀπαθηκῶν,—τοὺς παμμεγέθεις σωροὺς βαμβακίων καὶ ἄλλων πραγματειῶν, τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἐκφορτωθέντων· καὶ, πρὸ πάντων, τοὺς τεχνηταὺς ναυστάδμους, σχεδὸν ἀρκετὰ εὐρυχωροὺς διὰ πολυπληθεῖς ναυτικόν, γέμοντας δὲ ἀπὸ ἐμπορικὰ καὶ

* Σημειώτεον ὅτι ἡ νύμφη τοῦ Κοραῆ ζῇ, ἀλλὰ δὲν λαμβάνει οὔτε 500 λεπτὰ! Τὸ ἴσον κἀν τῆς διαθήκης δὲν ἐστάλη ποτὲ πρὸς τὴν σεβασμίαν ταύτην συγγενὴ τοῦ μακαρίτου! Τίς πταίει;

ταχύπλοα, ὡς νὰ ἦτο συγκεντρωμένον ἐκεῖ ὅλον τὸ ἐμπόριον τοῦ βασιλείου. Ὅλα ταῦτα θεωρήσας μὲ βλέμμα ταχὺ, τολμῶ νὰ εἶπω ὅτι θέλεις λάβειν ὑψηλοτέραν ἰδέαν τῆς πλουσιότητος τοῦ τόπου, καὶ τῆς ἐκτάσεως τοῦ ἐμπορίου του, παρὰ τὴν ὁποίαν σ' ἔδωκε ποτὲ ὁποιαδήποτε περιγραφὴ. Πρὸς δὲ τοῦτοις, αἱ καθημέραν φθάνουσαι ποσότητες πραγματειῶν διὰ τοῦ ἀπὸ Λισερπάλου εἰς Μαγκεστρίαν σιδηροῦ δρόμου, νὰ ἐπιβιβασθῶσι διὰ τὰς Ἡνωμένας Πολιτείας καὶ ἄλλας ξένας ἀγοράς, θέλουν εἰσδαῖ ἀσυγκρίτως πολυαριθμότεραι παρ' ὅσον ποτὲ ἀρχήτερα ἐστοχάσθης.

Στέκεις ἐπομένως εἰς τὴν Μαγκεστρίαν; Ἰδὲ πόσαι χιλιάδες πάλαι βαμβακίου μετακομίζονται κατ' ἐκάστην εἰς τὴν μεγάλην αὐτὴν ἀγορὰν, ἀναλισκόμεναι σχεδὸν εὐθὺς ὅταν φθάσωσιν εἰς τοὺς μύλους· διαπέρασε τινὰ τῶν μεγαλητέρων ἐργοστασιῶν, — κύτταξε τὰς πολυστέγους ἀποθήκας, σταδιαίους σχεδὸν τὸ μήκος, — στοχάσου πόσα φορτία στοιβάζονται καὶ ἀποστέλλονται κατ' ἐβδομάδα, καὶ πόσα στηρλινῶν ἑκατομμύρια ἀξίζουν τὰ κτίρια καὶ αἱ παντοειδεῖς μηχαναί· μετὰ βᾶ ἔπειτα εἰς Ληδς, ἀπὸ Ληδς εἰς Σεφφείλδαν, ἐκεῖθεν εἰς Βιρμιγγαμίαν, καὶ οὕτω καθεξῆς ἀπὸ μίαν εἰς ἄλλην χειροτεχνικὴν πόλιν, ἐπιμελῶς ἐρευνῶν καὶ παρατηρῶν, καὶ θέλει τῶντι εἰσδαῖ παράδοξον, ἐὰν δὲν εἴπης, «Τὸ ἥμισυ δὲν μὲ ἐλέχθη!»

Ἄλλ' ἐὰν θέλῃς σωστὰ νὰ ἐκτιμήσῃς τὸν ὑπέρογκον πλοῦτον καὶ τοὺς πόρους τῆς Ἀγγλίας, μὴ λείψῃς νὰ περιεργασθῇς πόσον παμπληθῆ τὰ γινόμενα ἐπὶ τῶν πολυαριθμῶν διωρύγων καὶ μεγάλων δρόμων τοῦ βασιλείου. Πρέπει δὲ καὶ νὰ θεωρήσῃς τὰ γεννήματα καὶ τὰς βοσκὰς, τὰ ποίμνια καὶ τὰς ἀγέλας, ὅποσα ὁ κόσμος δὲν δύναται πούποτε νὰ παραστήσῃ ἐπ' ἴσης ἐκτάσεως γῆς. Ἀφοῦ δὲ κόμης ὅλα ταῦτα, καὶ ρίψῃς ἐν βλέμμα εἰς τὰ υπερήφανα παλάτια καὶ τὰ ἐκτεταμένα ὑποστατικά τῶν εὐγενῶν, καὶ στοχασθῇς τὰς ἀποθήκας, καὶ ὀπλοθήκας, καὶ τὰ νεώρια τοῦ βασιλείου, κατόλανε, ἂν ἐμπορῇς, πόσον πρέπει νὰ ἦναι τὸ σύνολον τοῦ πλούτου καὶ τὸ σύνολον τῆς δυνάμεως τοιοῦτου τόπου.

Ἄλλῃ δὲν ὠμίλησα εἰσέτι περὶ τῆς μητροπόλεως, τῆς καρδίας τοῦ βασιλείου, τῆς ὁποίας ὁ παλμὸς πληροῖ πᾶσαν μεγαλὴν ἀρτηρίαν, καὶ ἀποστέλλει ζωὴν καὶ ὑγίαν εἰς ὅλα τὰ ἄκρα τοῦ πολιτικοῦ σώματος. Πρέπει νὰ ἴδῃς τὸ Λονδίνον, εἰ δὲ μὴ, ὅλαι σου αἱ ἰδέαι περὶ τοῦ πλούτου καὶ μεγέθους τῆς Βρετανικῆς αὐτοκρατορίας θέλουν εἰσδαῖ ὑποδεέστεραι. Τὸ Λονδίνον! τὰ παλάτια, τὰς ἐκκλησίας του, τὸ ταχυδρομεῖον, τὸ τελωνιον, τὸ χρηματιστήριον, τὴν Τράπεζαν τῆς Ἀγγλίας, τὸ χρέος τῶν πολυτελῶν καὶ μεγαλοπρεπῶν οἰκοδομῶν, δημοσίων τε καὶ μερικῶν· τὰς γεφύρας, τὰς ἀποθήκας, τοὺς ναυστάθμους, τὸ ἐμπόριον, τὰς πραγματείας, τὰς στολὰς, τοὺς εὐγενεῖς, τοὺς τραπεζίτας, τὰς χιλιάδας τῶν μεγαλοφρόνων καὶ βαθυπλούτων ἐμπόρων! ἄλλ' ἀρκεῖ. Ὑπῆρξαν εἰς τὸν κόσμον πόλεις πολυαν-

θρωπότεραι τοῦ Λονδίνου· ἀλλ' αὕτη εἶναι ἀσυγκρίτως πλουσιωτέρα ὁποιασδήποτε ἄλλης, εἴτε ἀρχαίας, εἴτε νεωτέρας. Μόλις ἤθελεν εἰσδαῖ ὑπερβολὴ νὰ εἴπῃ τις, ὅτι ἔχει τὰ μέσα ν' ἀγοράσῃ δέκα τῶν μεγαλητέρων μητροπόλεων τῆς Εὐρώπης, εἰς δικαίαν τιμὴν. Ποῖος ἔχει ν' ἀρνηθῇ, ὅτι τὸ Λονδίνον εἶναι τὴν στιγμὴν ταύτην τὸ μέγα χρηματιστικὸν κατὰ στήμα τοῦ κόσμου, καὶ δύναται καιρίως νὰ βλάψῃ πᾶν νομισματικὸν σύστημα παντὸς ὑπ' οὐρανὸν ἔθνους, σχεδὸν κατ' ἀρέσκειαν;

Τί ἄλλο παρὰ Βρετανικὸς χρυσὸς ἐνίσχυσε τὴν Ἰσπανίαν καὶ Γερμανίαν, καὶ ἄλλας Εὐρωπαϊκάς δυνάμεις, ν' ἀνθέξωσιν εἰς τὴν ὁρμὴν τῆς Γαλλικῆς ἐπαναστάσεως, νὰ διατηρῶσι τὰ πολυπληθῆ ἐκεῖνα στρατεύματα, καὶ νὰ βαστάσωσι τὸν ἀγῶνα μὲ τὸν μέγιστον δορικτήτορα τῶν νεωτέρων χρόνων διὰ σχεδὸν εἴκοσι ἔτη, ἕως οὗ ὁ τῆς τελευταίας μάχης ἀνεμοστρόβιλος ἀφῆρπασεν αὐτὸν, καὶ σκόπελος τοῦ εὐρυχώρου ὠκεανοῦ τὸν ὑπεδέχθη πρὸς φύλαξιν ἀσφαλῆ; Ποῖον ἄλλο ἔθνος ἠμπόρεσε ποτὲ νὰ ναυπηγήσῃ καὶ νὰ διατηρῇ εἰς ὑπηρεσίαν χίλια πλοῖα πολεμικά, ὡς ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα φρισμαβεντικῶς πανταχοῦ ἔδαλασσοκράτουν, καὶ, τρόπον τινά, ἐπολιόρκουν ὅλην τὴν Εὐρωπαϊκὴν ἥπειρον διὰ δέκα ἔτη;

Φαίνεται ἀπὸ αὐθεντικὰς πηγὰς, ὅτι κατὰ τὸν πόλεμον τῆς Γαλλικῆς ἐπαναστάσεως, ὅστις ἐξέσπασε τὸ 1793, καὶ διήρκεσε μέχρι τοῦ 1802, ἡ Μεγάλη Βρετανία ἔδωκάνησε 464 ἑκατομμύρια λιτρῶν στηρλινῶν. Ὁ κατὰ τοῦ Βοναπάρτου πόλεμος ἤρχισε τὸ 1803, ἐτελείωσε δὲ τὸ 1815. Κατὰ τὸ διάστημα τῶν δώδεκα ἐκεῖνων ἀσωτείας καὶ σφαγῆς χρόνων, ἐξώδευσε τὴν ἥπειρον ποσότητα 1159 ἑκατομμυρίων!! — ἐκ τῶν ὁποίων 771 ἑκατομμύρια ἐπορίσθησαν ἐκ φόρων. Ναί, ἐπτακόσια ἐβδομήκοντα ἑν ἑκατομμύρια λιτρῶν στηρλινῶν, ἦγουν περίπου 3759 ἑκατομμύρια διστήλων, ἐπληρώθησαν εἰς τὸ ταμεῖον ὑπὸ τοῦ λαοῦ εἰς δώδεκα ἔτη! — τουτέστι περίπου 312,000,000 διστήλων κατ' ἔτος, ἢ ὑπὲρ τὰς 800,000 διστήλων κατ' ἡμέραν!! Ὅθεν ἡ δαπάνη τῆς Μεγάλης Βρετανίας ἐπὶ τῶν πολέμων τούτων εἰς διάστημα 20 ἐτῶν ἀνέβη εἰς 1623 ἑκατομμύρια λιτρῶν στηρλινῶν, ἢ 8000 ἑκατομμύρια διστήλων. Ἐστάθῃ ποτὲ κἀνὲν ἄλλο ἔθνος ἀπὸ κτίσεως κόσμου, τὸ ὁποῖον ἠδύνατο νὰ συνεισφέρῃ ἐν τριτημῶριον τῆς ποσότητος ταύτης χωρὶς παντελῆ χρεωκοπίαν καὶ ὀλεθρον; Πρέπει δὲ νὰ σημειωθῇ, καὶ ὅτι ἐννέα δεκατημόρια τῆς ἀκατανοήτου ταύτης ποσότητος ἐχάθησαν οὕτω πρὸς τὸ ἔθνος, ὡς καὶ νὰ εἶχαν ῥιφθῇ εἰς τὸν Ἀτλαντικόν· καὶ ὅμως εἶναι ἀναριθμητοὶ οἱ μένοντες θησαυροὶ του. Ἀληθεύει μὲν ὅτι τὸ ἔθνικόν χρέος τῆς Ἀγγλίας εἶναι ὑπέρογκον, ἀπὸ ὀκτακόσια ἔως ἐννεακόσια ἑκατομμύρια στηρλινῶν, ὑπὸ τὸ βάρος τοῦ ὁποίου πολλοὶ πολλάκις ἐπρόλεξαν, ὅτι κἀνένα καιρὸν πρέπει ἐξ ἀνάγκης νὰ καταβυθισθῇ εἰς ἀπώλειαν. Ἄλλ' εἰς ποῖον χρεωστῇ τὸ χρέος τοῦτο; εἰς τὴν Γαλίαν; εἰς τὴν Ῥωσίαν; εἰς τὰς Ἡνω-

μένας Πολιτείας;—Ὅχι· ἀλλ' εἰς τὸν ἑαυτὸν τῆς· τουτέστιν, εἰς τὸν ἴδιον αὐτῆς λαόν. Οὐδὲν δίστηλον χρεωστεῖται εἰς ξένον ἔθνος.

Τοσαῦτα πλοῦτη ἐπεσώρευσεν ἔθνος ποτὲ πτωχὸν διὰ τῆς γεωργίας, τῶν χειροτεχνημάτων, καὶ τοῦ ἐμπορίου του.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΕΚ ΤΟΥ ΜΑΝΘΑΝΕΙΝ
ΕΥΧΑΡΙΣΤΗΣΕΩΣ.

Το μανθάνειν εἶναι μὲν εἰς πᾶσαν περίοδον τῆς ζωῆς ἐν ἀπὸ τὰ πλέον εὐάρεστα ἐνασχολήματα τοῦ ἀνθρωπίνου πνεύματος· ἀλλ' ἐξαιρέτως κατὰ τὴν νεαρὰν ἡλικίαν. Τότε τὰ πάντα ἔχουν τὸ θέλητρον τῆς πρωτοφανείας· ἡ περιέργεια καὶ ἡ φαντασία στέκουν ἐξυπνοὶ· καὶ ἡ καρδιά εὐφραίνεται μὲ τὰς ἐλπίδας δόξης καὶ ὠφελείας εἰς τὸ μέλλον. Ἀκόμη καὶ οἱ τῆς παιδείας κατώτεροι κλάδοι, οἱ πρὸς καλλωπισμὸν συντείνοντες, ἡδύνουν πάντοτε τοὺς νέους. Αὐτοὶ πρέπουσιν εἰς πάντα καλῶς ἀνατετραμμένον· κοσμοῦν, ἂν καὶ δὲν σεμνύνωσι, τὴν ἀνθρωπότητα· καὶ, τὸ κυριώτερον, κομψῶς ἐνασχολοῦντες τῆς ἀδείας καὶ ἀνεσεως τὴν ἄραν, ἱκανοποιοῦν ἡμᾶς νὰ συνεισφέρωμεν εἰς τὴν ἀφωδότη καὶ καθαρότητα τοῦ οἰκιακοῦ βίου.

Ἀλλ' εἰς τὰς μελέτας τῶν ὑψηλοτέρων μαθημάτων, —εἰς τὰς ἄρας ὁπόταν οἱ νέοι βαθμηδὸν ἀρχίζωσι τὴν σπουδὴν τῶν νόμων τῆς φύσεως, καὶ τῶν δυναμειῶν τοῦ ἀνθρωπίνου νοός, ἢ τῶν μεγαλοπρεπῶν ἀποκαλύψεων τοῦ Εὐαγγελίου, ὑπάρχει ἀνωτέρα τις ἡδονή. Τὸ νέφος, τὸ ὁποῖον κατὰ τοὺς νηπιακοὺς αὐτῶν χρόνους ἐκαλυπτε τὴν φύσιν, ἀρχίζει βαθμηδὸν νὰ διαλύεται· ὁ κόσμος μὲ ὅλα τὰ θαυμάσιά του ἀνοίγεται εἰς τοὺς ὀφθαλμούς των· αἱ τῆς προσοχῆς καὶ παρατηρήσεως δυνάμεις αὐτῶν ἐκτείνονται ἀναλόγως τοῦ προκειμένου θεάματος· καὶ βλέποντες, κατὰ πρῶτον, τοῦ σύμπαντος τὴν ἀπειρίαν, καὶ σημειοῦντες τὴν μεγαλοπρεπῆ ἀπλότητα τῶν νόμων, διὰ τῶν ὁποίων λαμβάνουν τέλος αἱ ἐνέργειαι του, αἰσθάνονται ὡς νὰ ἡγέρθησαν εἰς ἀνώτερον ὑπάρξεως εἶδος, καὶ νὰ ἔγιναν, τρόπον τινὰ, οἰκειότεροι τοῦ Αὐτουργοῦ τῆς Φύσεως.

Ὅθεν ἡ περίοδος αὕτη, μᾶλλον παρ' ὅλας τὰς λοιπὰς, προσδιορίζει τὰς ἐλπίδας ἢ τοὺς φόβους ἡμῶν περὶ τῆς μελλούσης τύχης τῶν νέων. Διόλου νὰ μὴ εὐφραίνεται τις εἰς τοιαύτας ἐνασχολήσεις· ἀπροσέκτως ν' ἀκροάζεται τὴν φωνήν, ἥτις μεταδίδει τοιαύτην μεγαλοπρεπῆ διδασκαλίαν· νὰ βλέπῃ σηκονόμενον τὸν πέπλον, ὅστις ἔκρυπτε τὰς βουλὰς τῆς Θεότητος, καὶ νὰ μὴ δείχνῃ αἰσθησιν κάμμιαν διὰ τοιαύτην ἀνακάλυψιν, εἶναι συμπτώματα πνεύματος ἀσθενοῦς καὶ ναρκωμένου, —πνεύματος ἀναξίου τῶν πλεονεκτημάτων ὅσα χαίρεται, καὶ καλοῦ μόνον διὰ τὴν ταπεινότητα σαρκικῶν καὶ ἀγενῶν εὐχαριστήσεων. Περὶ ἐκείνων, ἐξ ἐναντίας, ὅσους ἡ φιλομάθεια διακρίνει, —ὅσοι μετὰ ζήλου διατρέχουν τὸ εἰς αὐτοὺς ἀνεωγμένον στάδιον, προμηνύομεν τὰ ἐντιμότερα. Ὁ χαρακτήρ

οὗτος εἶναι ἴδιος τῆς νεολαίας· ὅθεν καὶ μᾶς ἐμπνέει ἐλπίδας χρηστὰς περὶ τῆς ἀνδρικῆς αὐτῶν ἡλικίας. Προβλέπομεν τουλάχιστον δι' αὐτοὺς βίον ἐναρέτου καὶ καθαρᾶς ἀπολαύσεως, καὶ τρέφομεν ἀσμένως πῇ ἐλπίδα ὅτι θέλουν ποτὲ ἀναδειχθῇ ὄχι ὀλίγον ὠφελίμοι καὶ περίβλεπτοι.

Δεύτερον, αἱ γνώσεις φέρουν ὄχι μόνον εἰς εὐδαιμονίαν, ἀλλὰ καὶ εἰς τιμὴν. Περὶ τῆς σοφίας λέγει ὁ Σολομὼν, 'Μακρότης ἡμερῶν εἶναι εἰς τὴν δεξιὰν αὐτῆς, εἰς δὲ τὴν ἀριστερὰν αὐτῆς πλοῦτος καὶ δόξα!' Ἐντιμον εἶναι νὰ ὑπερέχῃ τις ἀκόμη καὶ εἰς τὰς πλέον οὐτιδανὰς γνώσεις, καὶ εἰς ἐκείνας, αἵτινες δὲν χρησιμεύουν πλὴν εἰς προσωρινὴν διασκέδασιν. Ἐντιμότερον νὰ ὑπερέχῃ εἰς τοὺς διαφόρους τῆς ἐπιστήμης κλάδους, τοὺς συνδεδεμένους μὲ τὰ ἐλευθέρια τοῦ βίου ἐπαγγέλματα, καὶ τοὺς τόσον συντείνοντας εἰς τὴν ἀξιοπρέπειαν καὶ εὐζωίαν τῆς ἀνθρωπότητος. Ἡ σοφία καθιστάνει καὶ τὸν ἀφανέστατον εὐπόληπτον καὶ περιφανῆ· ἀνοίγει εἰς τὴν δικαίαν τῶν νέων φιλοτιμίαν τινὰς τῶν ἐπιστημοτέρων θέσεων· καὶ ὑψώσεντας ἐκεῖ τοὺς εὐφραίνει ἔτι μᾶλλον ἢ σκέψις, ὅτι, σὺν Θεῷ, εἰς μόνην τὴν ἐπιμέλειαν αὐτῶν εἶναι ὑπόχρεοι. Ἀλλὰ νὰ ὑπερέχῃ τις εἰς τὰς ὑψηλοτέρας γνώσεις, —νὰ διαπρέπῃ εἰς τὰ μαθήματα, ὅσα ἔστησαν τὴν προσοχὴν, καὶ ἐξήντησαν τὰς δυνάμεις τῶν σοφῶν εἰς πάντα πρότερον αἰῶνα, —εἶναι, ἴσως, ἀπ' ὅλας τὰς ἀξιώτητας τοῦ ἀνθρωπίνου πνεύματος ἡ πλέον ἐντιμος καὶ εὐχάριστος.

Ὅταν κυττάζωμεν εἰς τὰ ὀπισθεν ἐπὶ τοὺς μεγάλους ἄνδρας, οἵτινες προηγήθησαν ἡμῶν εἰς πᾶν μέρος ευκλείας, αἰσθανόμεθα τὸν ὀφθαλμὸν μας ν' ἀποφεύγῃ τὸ στάδιον τοῦ πολέμου καὶ τῆς φιλοδοξίας, καὶ ἀκουσίως πῶς νὰ προσηλόνεται εἰς τοὺς ὅσοι ἐφάνερωνσαν τὰς μεγάλας ἀληθείας τῆς θρησκείας, ἠρεύνησαν τοὺς νόμους τῆς κοινωνικῆς εὐζωίας, ἢ ἐξέτειναν τὴν σφαῖραν τῶν ἀνθρωπίνων γνώσεων. Αὗται εἶναι τιμαὶ, τὰς ὁποίας γνωρίζομεν ὅτι ἐκέρδησαν χωρὶς ἐγκλημα, ἐχάρησαν δὲ χωρὶς ἔλεγχον συνειδότος. Εἶναι τιμαὶ ἀθανάτοι, —κλῆος περιχύουσιν εἰς τὴν ταπεινοτάτην κεφαλὴν, —τιμαὶ, αἵτινες κατ' ὅλους τοὺς ἐπερχομένους αἰῶνας θέλουν εἶσθαι τὰ εὐγενέστερα κέντρα εἰς τοὺς νέους ἅπαντας, ὅσοι ἐμβαίνουν εἰς τὸ στάδιον τῆς ἐναρέτου φήμης.

Αἱ τῆς φύσεως καὶ τῆς ἀποκαλύψεως βίβλοι ἐπίσης ὑφόνουν τὰς ἰδέας ἡμῶν, καὶ διεγείρουν τὴν εὐσέβειαν μας· ἀμοιβαίως διασαφηνίζουν ἀλλήλας· ἐπίσης εἶναι ἀξιοὶ τῆς προσοχῆς μας, καθότι ἀμφοτέραι ἐγράφησαν ἀπὸ τὸν δάκτυλον ἐνός, αἰωνίου, ἀκατανοήτου Θεοῦ.

Ο ΒΑΚΩΝ ἐνόμιζεν ὅτι ἐγεννήθη πρὸς χρῆσιν τῶν ἀνθρώπων· εἰς μίαν δὲ τῶν ἐπιστολῶν αὐτοῦ πρὸς τὸν πατέρα Φυλγέντιον καλεῖ ἑαυτὸν 'ὕπνρετῃ τῶν μεταγενεστέρων.'